

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ. 2550

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2550
เป็นปีที่ 62 ในรัชการปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่าทดแทนความเสียหายเบื้องต้นสำหรับเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไป ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ใดไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบเลือนความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา 5 ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง

มาตรา 6 การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด

เมื่อนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามมาตรา 5 แล้ว ให้นักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งให้มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ให้นักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 7 ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

มาตรา 8 เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความตามมาตรา 7 แล้ว ให้นักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว สำนักงานสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอคัดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามคราวโดยให้น่ากฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง เป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินคดีความผิดตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง ต่อศาลรวมไปกับความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น เว้นแต่ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นมีอัตราโทษสูงกว่าให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น โดยให้นับบทบัญญัติทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกระทำได้ด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 9 เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา 5 หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา 6 แล้วห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใด ๆ อันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำได้ด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 10 ในการดำเนินการตามมาตรา 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำได้ด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ไม่ว่าจะมีคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าว ให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป

ในกรณีที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลทำการไต่สวนและมีคำสั่งโดยพลัน หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เพียงพอแก่การวินิจฉัยออกคำสั่ง ศาลอาจ

แก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือ
ออกคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลตามมาตรา 11 สามารถยื่น
อุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือขอให้ศาลทบทวนคำสั่งได้ภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่งให้คำ
พิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สุด

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 11 ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่ง
กำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา 10 หรือออกคำสั่งใด ๆ ได้ตามที่
เห็นสมควร

ในกรณีที่เหตุการณ์หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือ
ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง
หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนด
เงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่
เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 12 ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตาม
มาตรา 4 ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติกผู้กระทำความผิด
ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอัน
เป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่
ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้

ในกรณีที่มีการขอความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา 4
ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอ
ความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามวรรคหนึ่งเป็น
เงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของ
ผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไข
ดังกล่าวครบถ้วนแล้วจึงให้มีการขอความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตาม
มาตรา 4 ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวให้พนักงาน
สอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นคำเนินการต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือรัฐมนตรีประกาศกำหนด แล้วแต่กรณี

มาตรา 13 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 โดยกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 วิธีพิจารณา การยื่น และการรับฟังพยานหลักฐาน หากพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 15 ไม่ว่าการพิจารณาคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

- (1) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- (2) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภริยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ
- (3) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์
- (4) มาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

มาตรา 16 เพื่อประโยชน์ในการขอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควรเพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันหรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล

แล้วแต่กรณีด้วย ในกรณีที่การไต่ถามกลายเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญาขอความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญาขอความกันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญาขอความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาขอความนั้น

มาตรา 17 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปี แสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการขอความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา เพื่อทราบปีละครั้ง

มาตรา 18 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวข้องกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสดับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง

กำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับ

ให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12

พ.ศ. 2553

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13 และมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 41 มาตรา 45 และมาตรา 52 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

“ศูนย์ปฏิบัติการ” หมายความว่า ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

ข้อ 2 ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ และประสานงานกับศูนย์ปฏิบัติการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และศาล รวมทั้งรวบรวม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนปฏิบัติการดังกล่าว

(2) ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และพนักงานสอบสวน

(3) จัดทำแผนงานงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(4) ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12

ข้อ 3 ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดในเขตกรุงเทพมหานคร หรือความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรและไม่อยู่ในเขตจังหวัดใด หรือความผิดที่เกิดนอก

ราชอาณาจักรและจะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร และให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการในความผิดที่เกิดในเขตจังหวัดนั้น

ในกรณีที่ความผิดเกิดขึ้นในหลายท้องที่หรือเป็นความผิดต่อเนื่อง หรือไม่แน่ว่าความผิดได้กระทำในท้องที่ใด ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในท้องที่ที่ทำการสอบสวน ทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการ

ข้อ 4 ให้ศูนย์ปฏิบัติการแจ้งข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติดุซสุภาพ กายและจิตใจของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือข้อเท็จจริงอื่นใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา รวมทั้งเสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา 10 หรือมาตรา 11

ข้อ 5 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 10 หรือมาตรา 11 ให้ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่มิคำสั่งให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานความร่วมมือกับแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจรักษา ฟันฟู หรือบำบัดร่างกายและจิตใจ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

(2) ในกรณีที่มิคำสั่งให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ เบื้องต้น ให้ศูนย์ปฏิบัติการติดตามการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ศูนย์ปฏิบัติการรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(3) ในกรณีที่มิคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ให้ศูนย์ปฏิบัติการกำหนดเจ้าหน้าที่ทำการติดตามและสอดส่องผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าว และหากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวร้องขอว่าตนไม่มีที่พำนักอื่นใด ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าพักในบ้านพักฉุกเฉิน สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือที่พักอื่นใดที่เหมาะสม

(4) ในกรณีที่มีคำสั่งกำหนดวิธีการดูแลบุตร ให้ศูนย์ปฏิบัติการติดตามให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าว และรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(5) ในกรณีที่มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างอื่นนอกจาก (1) (2) (3) และ (4) ให้ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(6) รับเรื่องเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลและรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(7) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายชุมชน หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการติดตามเพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล และรายงานข้อเท็จจริงหรือพหุทัศณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้ศาลพิจารณาไต่สวนและมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใด ๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม

ข้อ 6 ในกรณีที่ศาลกำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา 12 วรรคหนึ่ง แทนการลงโทษ ผู้กระทำความผิด ให้ศูนย์ปฏิบัติการติดตามและประสานงานกับบุคคล หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวิธีการดังกล่าว และรายงานให้ศาลทราบ

ข้อ 7 ในกรณีที่มีการขอความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องตามมาตรา 12 วรรคสอง ให้ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สุขภาพกายและจิตใจของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือข้อเท็จจริงอื่นใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง

(2) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นสมควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นในครอบครัวประกอบการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

(3) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลกำหนดวิธีการตามมาตรา 12 วรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการ

ถอนฟ้อง ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานงานกับกรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขและรายงานให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบ

(4) ติดตามผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง และเงื่อนไขตามที่พนักงานสอบสวนหรือศาลกำหนด หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้ศูนย์ปฏิบัติการรายงานให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบ

ข้อ 8 ให้สำนักงานจัดให้มีการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวนและผู้ประนีประนอมซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือไกล่เกลี่ยเพื่อการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามหลักสูตรที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะจัดการอบรมเองตามหลักสูตรที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด โดยให้สำนักงานมีหน้าที่สนับสนุนด้วยการให้ข้อมูล เอกสารหรือสิ่งอื่นใดในการจัดอบรม หรือจะส่งบุคลากรของตนเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานก็ได้

ให้ไว้ ณ วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2553

อิสสระ สมชัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 บัญญัติให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 10 มาตรา 11 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวโดยกำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอมความ
ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน
พ.ศ. 2551

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 วรรคสามและมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่า
ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้น
สอบสวน พ.ศ. 2551”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี
ให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพนักงานสอบสวนตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ศูนย์ปฏิบัติการ” หมายความว่า ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงใน
ครอบครัว

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์

หมวด 1
การไต่ถามให้ขอมความ

ข้อ 4 ในระหว่างการสอบสวน หากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่า ข้อหากระทำ
ความรุนแรงในครอบครัวหรือการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นกรณีเดียวกับความผิดฐาน

ทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 และพฤติการณ์แห่งคดี ไม่ร้ายแรงพอ มีทางปรองดองกันได้ หรือคู่กรณีร้องขอ พนักงานสอบสวนอาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวกับผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ยอมความกัน

ให้พนักงานสอบสวนแจ้งนัดให้คู่กรณีได้พูดคุยเจรจาไกล่เกลี่ยยอมความกัน โดยอาจตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลทำการไกล่เกลี่ยตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ก็ได้

ข้อ 5 ในการไกล่เกลี่ยนอกจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายแล้ว ถ้ามีเหตุจำเป็นและสมควรก็ให้ผู้ทำการไกล่เกลี่ยเรียกบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาให้ความคิดเห็นหรือร่วมไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้ แล้วแต่เหตุผลและความจำเป็นแต่ละกรณี

เมื่อคู่กรณีสามารถยอมความกันได้ และเงื่อนไขหรือข้อตกลงยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้จัดให้มีการไกล่เกลี่ยทำสัญญายอมความให้ แล้วเสนอสัญญายอมความดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบพร้อมคู่กรณี ไปทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือ ถอนคำร้องทุกข์ ต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา 12 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

การทำสัญญายอมความให้เป็นไปตามแบบ คร.9 ทำระเบียบนี้

ข้อ 6 เมื่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ร้องทุกข์ หรือมีการร้องทุกข์แทนแล้ว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเห็นสมควรจะดำเนินการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีได้ยอมความกันก็ได้โดยให้นำความในข้อ 4 วรรคสอง และข้อ 5 มาใช้บังคับ

ในกรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ยังไม่ได้ร้องทุกข์หรือไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเห็นสมควรและคู่กรณียินยอมจะดำเนินการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีได้ยอมความกันตามวรรคหนึ่งก็ได้

หมวด 2

บันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์

ข้อ 7 ในระหว่างสอบสวนผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นผลมาจากการไกล่เกลี่ยยอมความหรือไม่ หากความปรากฏชัดว่าเป็นการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ด้วย

ความสมัครใจของผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และไม่อยู่ในอาณัติ ช่มชู้ หรือ หลอกลวงจากบุคคลใดและผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว รับที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไข ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ก็ให้พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้น ก่อนการขอความหรือถอนคำร้องทุกข์ เพื่อให้ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ ต้องไม่เกินกว่าอายุความฟ้อง แล้วให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและผู้ต้องหว่า กระทำความรุนแรงในครอบครัว ลงลายมือชื่อ ตามแบบ คร. 10 พ้ายระเบียบนี้

ในกรณีมีการแจ้งข้อกล่าวหาว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวกระทำความผิดฐานทำ ร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 ด้วย และเป็นกรณีเดียวกับ ข้อกล่าวหาว่า กระทำความรุนแรงในครอบครัวและเป็นบทที่มีโทษสูงสุด หากคู่กรณีมีความประสงค์ที่จะยอม ความกันภายใต้เงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ก็ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาจัดให้มีการไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและผู้ต้องหว่ากระทำ ความรุนแรงในครอบครัวได้มีการขอความกัน โดยจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการ ขอความให้

เมื่อทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความหรือถอนคำร้องทุกข์ ตามวรรคหนึ่งหรือ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ให้พนักงานสอบสวนส่งสำเนาให้ศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจและ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทราบเพื่อติดตามผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว หากคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการขอคัดฟ้องก็แจ้งให้ศาลที่อนุญาตให้คัดฟ้องทราบด้วย

ข้อ 8 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้ได้รับมอบหมายจากศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขต อำนาจทำการติดตามและสอดส่องให้ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามบันทึก ข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความหรือถอนคำร้องทุกข์ตามที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจจัดทำ ขึ้น ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ให้คำแนะนำให้ผู้ต้องหว่ากระทำความ รุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าวได้ตามสมควรแก่กรณี

ข้อ 9 ในกรณีผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวจงใจฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความหรือถอนคำร้องทุกข์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ รายงานไปยังพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ หรือศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี

ข้อ 10 เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ปฏิบัติตามเงื่อนไข ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความหรือถอนคำ ร้องทุกข์ ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อ พิจารณาสั่งโดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ไม่ว่าจะปรากฏจากการรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือพนักงานสอบสวนเห็นเอง ก็ให้พนักงานสอบสวนยกคดีดังกล่าวขึ้นทำการสอบสวน โดยมีชักช้า แล้วส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาสั่ง

ข้อ 11 ให้ปลัดกระทรวงรักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติเฉพาะที่เกี่ยวกับอำนาจฝ่ายบริหาร

ประกาศ ณ วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2551

อนุสรณ์ วงศ์วรรณ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรง
ในครอบครัว แทนการลงโทษและเงื่อนไขการขอความ
การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง
พ.ศ. 2550

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เห็นควรออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แทนการลงโทษและเงื่อนไขการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องเพื่อให้การดำเนินการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามบทบัญญัติดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แทนการลงโทษและเงื่อนไขการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. 2550”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดว่าจะใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครอง ประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือทำทัณฑ์บนไว้ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน แทนการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้โดยให้พิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด พฤติการณ์แห่งคดี อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของผู้กระทำความผิด ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ประกอบดุลพินิจที่จะใช้วิธีการดังกล่าวให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และเหมาะสมกับพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง โดยมุ่งถึงความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ และศาลอาจสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบดุลพินิจด้วยก็ได้

ข้อ 4 วิธีการฟื้นฟูและบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ฟื้นฟูโดยการอบรมผู้กระทำความผิด ด้วยการว่ากล่าวตักเตือนหรือให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทางศีลธรรมหรือฝึกวินัยหรือโครงการอื่น เป็นระยะเวลาและในสถานที่ที่เหมาะสมตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกิน 7 วัน

(2) ให้เข้ารับการรักษาฟื้นฟูบำบัดรักษาเกี่ยวกับอาการติดยาเสพติดให้โทษ ในสถานพยาบาล สถานที่ของราชการ หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะครบขั้นตอนการบำบัดแต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการรักษา ฟื้นฟูบำบัดเหตุจำเป็นอย่างอื่น โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิดที่เกิดจากการติดยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย และอาจจะให้ผู้กระทำความผิดอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติด้วยก็ได้

(3) ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ไปบำบัดรักษายังโรงพยาบาล สถานที่ของราชการหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร หรือมอบให้แก่ผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่ศาลจะเห็นสมควรจนกว่าผู้นั้นจะหาย หรือตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

(4) ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้ารับการรักษาอาการติดยาหรือของมีนเมาอย่างอื่น ในสถานพยาบาล สถานที่ของราชการหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะหายจากการติดยาหรือของมีนเมาอย่างอื่น แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ถูส่งตัวเข้ารับการรักษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

ข้อ 5 วิธีการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรทุก 3 เดือนต่อครั้งเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือระยะเวลาที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 1 ปี เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตักเตือนในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

(1) ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานที่อันจงใจให้ประทุษร้ายหรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้ประทุษร้าย

(2) ให้ฝึกหัดหรือประกอบอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดนอกลำนำไปสู่การกระทำความผิดอีก

(4) ห้ามเล่นการพนันหรือห้ามดื่มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดทุกชนิดและอาจให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาหรือสิ่งเสพติดหรือความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานพยาบาลหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ถูส่งตัวเข้ารับการรักษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

(5) เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดำเนินการทำความผิดซ้ำขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดดังกล่าวนี้ ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการคุมประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ยังไม่ได้กำหนดอีกก็ได้

ข้อ 6 วิธีการให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับเงินหรือทรัพย์สินใดๆ ที่ผู้เสียหายได้สูญเสียไป เพราะผลของการกระทำความผิดนั้น ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด โดยเฉพาะค่าเสียหายดังต่อไปนี้ ให้กำหนดดังนี้

(1) สำหรับรายได้ที่สูญเสียไป ให้ชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นในวงเงินที่สูญเสียไป แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

(2) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ให้ชดใช้เบื้องต้นเท่าที่ผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

(3) ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ ให้ชดใช้เบื้องต้นเท่าที่ผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินเดือนละ 4,000 บาท เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

(4) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น ให้ชดใช้เบื้องต้นตามที่จำเป็น ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงิน 50,000 บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

ข้อ 7 การให้ทำงานบริการสาธารณะแทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดประเภทของการทำงานบริการสาธารณะประโยชน์ สถานที่ และระยะเวลาตามที่ศาลและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร แต่ทั้งนี้ ไม่ควรกำหนดให้เกินวันละสามชั่วโมง และไม่เกินเจ็ดวัน โดยให้พิจารณาด้วยว่าการทำงานนั้น ต้องไม่ก่อความเสียหายแก่สังคมหรือบุคคลอื่นและไม่ก่อให้เกิดภาระเกินสมควรทั้งให้พิจารณาจากวิถีชีวิต การดำรงชีพ ความรับผิดชอบต่อครอบครัวและพิจารณาจากลักษณะหรือประเภทและความเหมาะสมของงาน รวมทั้งระยะทางและความสะดวกในการเดินทางไปทำงานด้วย

ข้อ 8 การให้ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดี ยังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่การกระทำของผู้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ศาลมีอำนาจที่จะสั่งห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือให้ละเว้นการกระทำดังกล่าว หรือมีคำสั่งอื่นใดในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้เสียหาย อาจได้รับต่อไปเนื่องจากการกระทำของ

ผู้กระทำความผิด ตามที่ศาลเห็นสมควรได้ โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้ตามแต่ศาลจะเห็นสมควร ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

ข้อ 9 การทำทัณฑ์บนแทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กระทำความผิดอาจจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลในครอบครัวขึ้นอีก ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนไว้โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนกระทำความผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ทำผิดทัณฑ์บนเป็นเด็กหรือเยาวชน ให้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 107 มาใช้บังคับ

ข้อ 10 ในกรณีที่มีการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ให้ศาลจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการขอความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามข้อ 4 ถึงข้อ 9 ข้อเดียวหรือหลายข้อ มาเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้วจึงให้มีการขอความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดดังกล่าวได้ หากจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ในข้อนี้หรือข้ออื่นๆ ข้อใดข้อหนึ่งให้ศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นคำเนินการต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2550

สนธิ ตระกูลพรายงาม

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ปณฺญานาว่าด้วยพื้นฐานการนำความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในเรื่องทางอาญา
(Declaration of Basic Principles on the Use Restorative Justice in Criminal matters)

หมวด 1 คำนิยาม

1) โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice Program) หมายถึง ทุกๆ โครงการที่ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หรือมีเป้าหมายให้ผลการดำเนินการตามกระบวนการสำเร็จ

2) ผลการดำเนินการ (Restorative Outcome) หมายถึง การตกลงนำมาซึ่งผลคือการชดเชย ความเสียหาย การบริการสังคม การบรรเทาผลร้ายแก่ผู้เสียหายและชุมชน การทำให้ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายได้กลับคืนดังเดิม หรือโครงการอื่น

3) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Process) หมายถึง ทุก ๆ กระบวนการที่ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด สมาชิกที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้น บางกรณีอาจเกิดจากบุคคลที่สาม ที่มีความยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การไกล่เกลี่ย การประชุม หรือการล้อมวงพิจารณา

4) คู่กรณี (Parties) หมายถึง ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ปังเจกชน หรือสมาชิกชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดที่อาจจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการนี้

5) ผู้ทำการไกล่เกลี่ย (Facilitator) หมายถึง บุคคลที่สามที่มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง เข้าข้างฝ่ายใด เป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด

หมวด 2

การนำโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

6) โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

7) การดำเนินการต้องมีความเป็นอิสระ และเกิดจากความยินยอมโดยสมัครใจของคู่กรณี และความยินยอมนี้คู่กรณีสามารถถอนการยินยอมได้ตลอดเวลาระหว่างการดำเนินการ

8) คู่กรณีทั้งหมดควรรู้ถึงข้อเท็จจริงในคดี และรู้ถึงหลักการเบื้องต้นของการดำเนินการโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

9) การดำเนินการควรพิจารณาถึงความแตกต่างในด้านอำนาจ อายุ การเจริญเติบโต สติปัญญาของกลุ่มเป็นการด่วน นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงเรื่องคำขูในเรื่องความปลอดภัยของกลุ่ม ความเห็นของกลุ่มเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินการและผลที่ควรได้รับการพิจารณา

10) เมื่อขั้นตอนการดำเนินการ หรือผลของการดำเนินการไม่สามารถทำได้ ให้เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมดำเนินการใดๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรับผิดชอบในการกระทำผิด เพื่อให้ผู้เสียหายและชุมชนได้กลับคืนสู่สถานะเดิม ส่วนผู้กระทำผิดได้กลับคืนสู่สังคม

หมวด 3

การบังคับใช้โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

11) กรณีมีความจำเป็นที่รัฐต้องใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา การกำหนดแนวทาง และมาตรฐานควรก่อตั้งขึ้นด้วยกฎหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (1) เงื่อนไขในการเสนอคดีเข้าสู่โครงการ
- (2) การควบคุมที่ดีเป็นไปตามกระบวนการ
- (3) การกำหนดคุณภาพ การอบรมผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียง
- (4) การบริหารงานตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- (5) ประสิทธิภาพของรัฐในการบังคับใช้โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิง

สมานฉันท์

12) กระบวนการยุติธรรมหลักควรประยุกต์ใช้โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และในการมีส่วนร่วมในกระบวนการเป็นไปดังรายละเอียดดังนี้

(1) กลุ่มมีสิทธิได้รับการแนะนำ ก่อนหรือหลังการดำเนินการและเมื่อจำเป็นต้องแปลหรือตีความให้กลุ่มด้วย

(2) กลุ่มควรได้รับการแนะนำสิทธิต่างๆ หลักการเบื้องต้น และผลของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ก่อนตกลงเข้าร่วมโครงการ

(3) ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด ต้องไม่ถูกชักจูง หรือโน้มน้าวให้เข้าร่วมในกระบวนการ

13) การตัดสินใจหรือการตกลงในกระบวนการควรเป็นความลับ และไม่ถูกเปิดเผย นอกจากได้รับความยินยอมของกลุ่ม

14) การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาตั้งอยู่บนข้อตกลงที่เกิดจากโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และให้มีผลเหมือนคำพิพากษาของศาล ที่จะไม่ถูกดำเนินคดีซ้ำอีก

15) เมื่อคู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ คดีจะถูกส่งกลับไปดำเนินการที่กระบวนการยุติธรรมหลักโดยเร็ว

16) การนำโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปปฏิบัติ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ควรส่งกลับไปดำเนินการที่กระบวนการยุติธรรมหลักโดยเร็ว โดยความล้มเหลวของการดำเนินการไม่ต้องมีเหตุมีผลดังเช่นคำพิพากษาของศาล

หมวด 4 ผู้ไกล่เกลี่ย

17) ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ควรได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกของชุมชน และเป็นผู้ที่เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนมีเหตุผลในการตัดสินใจ

18) ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความยุติธรรม ตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงของคดี และความต้องการของคู่กรณี เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และรับประกันผลการดำเนินคดีว่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรม

19) ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรจัดให้โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีความปลอดภัย

20) ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยควรได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการยุติข้อพิพาท การนำมาซึ่งความรับผิดชอบของคู่กรณี ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาแล้วเป็นอย่างดีก่อนปฏิบัติหน้าที่จริง

หมวด 5

การดำเนินการเพื่อการพัฒนาโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

21) องค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และผู้ปฏิบัติงานตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ควรปรึกษาและทำความเข้าใจกันอย่างสม่ำเสมอในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และผลการดำเนินการเพื่อขยายขอบเขตของการนำไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมหลัก

22) รัฐสมาชิกของรัฐควรสนับสนุนงานวิจัย ตลอดจนประเมินผลงานตามโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และให้การสนับสนุนมาตรการทางเลือกของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

23) โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังคงมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและต้องใช้เวลาในการปรับปรุง ดังนั้น สมาชิกของรัฐจำเป็นต้องให้การสนับสนุนและปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น

การสัมภาษณ์

นายสมัย จันทะดวง

นิติกรชำนาญการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ไกล่เกลี่ย

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี

เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ.2555

ณ ห้องไกล่เกลี่ย ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี

ในหัวข้อ ความคิดเห็นที่มีต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้
เพื่อเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส ในชั้นสังคมของ
พนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

คำถามที่ 1 ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินกระบวนการจัดการ
เพื่อยุติคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส ด้วยวิธีการใด และอย่างไรบ้าง

คำตอบ ตามปกติแล้ว เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว เจ้าหน้าที่รับฟ้องจะส่งสำนวนให้
ผู้พิพากษาพิจารณาสำนวน แล้วผู้พิพากษาจะมีคำสั่งให้ส่งสำนวนเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อ
พิพาทเสียก่อน ศูนย์ไกล่เกลี่ยจึงมีอำนาจในการดำเนินการได้ แต่หากในคดีความรุนแรงใน
ครอบครัวใดหรือสำนวนใดที่ผู้พิพากษาไม่ได้มีคำสั่งให้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย ศูนย์ไกล่เกลี่ย
ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงเรียกว่าเป็นการดำเนินการในเชิงตั้งรับที่เป็นไปตามคำสั่งของศาล
เท่านั้น และเมื่อสำนวนคดีความรุนแรงในครอบครัวถูกส่งเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
แล้ว ศูนย์ไกล่เกลี่ยจะทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเบื้องต้น โดยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้เข้า
เจรจาต่อกัน และกำหนดให้ผู้ประนีประนอมของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี
ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าว

หากการไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จก็จะมีการทำข้อตกลงในลักษณะสัญญาประนีประนอมยอม
ความ แล้วส่งสำนวนคดีให้ผู้พิพากษาพิจารณาพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น
ต่อไป แต่หากการไกล่เกลี่ยไม่เป็นผล ศูนย์ไกล่เกลี่ยก็จะส่งสำนวนคดีกลับให้ส่วนงาน
หน้าบัลลังก์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลตามช่องทางปกติต่อไป

คำถามที่ 2 นอกจากวิธีการไถ่เกลี่ยแล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรีได้ใช้หรือมีวิธีการอื่นใดในลักษณะเดียวกันอีกหรือไม่ ที่เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส

คำตอบ ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี มีวิธีการไถ่เกลี่ยเพียงวิธีการเดียว ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการไถ่เกลี่ย พ.ศ.2554

ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการไถ่เกลี่ยในคดีครอบครัวที่ศูนย์ไถ่เกลี่ย ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรีนี้ ส่วนมากเป็นการไถ่เกลี่ยในคดีแพ่งหรือเป็นเรื่องทางแพ่งของคู่สมรสกันมากกว่า เช่น การไถ่เกลี่ยข้อตกลงในการแบ่งสินสมรส การจ่ายเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร หรืออำนาจการปกครองบุตร เป็นต้น แต่ในคดีกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 นั้น ไม่เคยมีคดีเข้าสู่กระบวนการไถ่เกลี่ยที่ศูนย์ไถ่เกลี่ยนี้เลย เนื่องจากการไถ่เกลี่ยของศูนย์ไถ่เกลี่ย ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรีนั้น จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรีเสียก่อนเท่านั้น ซึ่งในชั้นพนักงานสอบสวน ส่วนมากพนักงานสอบสวนนั้นก็แค่ลงบันทึกประจำวันไว้ และก็ไถ่เกลี่ยให้ยอมความต่อกันไป พนักงานสอบสวนจะไม่ดำเนินการสืบสวนหรือสอบสวนคดีหรือให้ความสำคัญแต่อย่างใด โดยมองว่าเป็นแค่เรื่องผิวเผินทะเลาะกัน กระทบกระแทกกันเป็นธรรมดาเฉยๆ เท่านั้น

คำถามที่ 3 ท่านเห็นว่าการใช้มาตรการพิเศษตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อเพื่อเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส ในชั้นตั้งคดีของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีความเหมาะสมหรือไม่

คำตอบ เห็นด้วยหากมีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัว เพราะจะทำให้คดีสามารถยุติลงได้โดยเร็ว เป็นการลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้ในอนาคต อีกทั้งยังเกิดผลดีกับครอบครัวที่สามารถกลับคืนสู่ความสมานฉันท์ได้ดังเดิม หากการดำเนินการตามวิธีการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 อีกด้วย แต่การจะกระทำเช่นนั้นได้ จะต้องมีความหมายรองรับด้วย

การสัมภาษณ์

นายธรรธร จิตมawangศ์

รองอธิการจังหวัดนนทบุรี

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ.2555

ณ สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี

ในหัวข้อ ความคิดเห็นที่มีต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้
เพื่อเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สมรส ในชั้นตั้งคดีของ
พนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

คำถามที่ 1 เมื่อพนักงานสอบสวนทำความเห็นและส่งสำนวนการสอบสวนคดีกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภริยา ให้แก่พนักงานอัยการแล้ว ในชั้นนี้กระบวนการของพนักงานอัยการเป็นอย่างไร ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

คำตอบ ในขั้นตอนแรก ต้องดูว่า พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแล้วหรือไม่ และก็ดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสอบสวนในเบื้องต้นเสียก่อนว่า ได้ทำการสอบสวนให้ครบทุกประเด็นมาแล้วหรือไม่อย่างไร หากยังไม่ครบในประเด็นใด พนักงานอัยการก็จะคำสั่งให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือทำการสอบปากคำผู้ต้องหา หรือพยานเพิ่มเติมด้วย

ขั้นตอนที่สอง พนักงานอัยการจะพิจารณาว่าการกระทำความรุนแรงในครอบครัวระหว่างสามีภริยานั้น เป็นการกระทำความผิดที่เป็นการทำร้ายร่างกายกันเกินขอบเขตของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 หรือ มาตรา 295 หรือไม่ หากไม่เกินระดับดังกล่าว ก็จะทำสำนวนคดีเพียงสำนวนเดียว แต่หากการกระทำความรุนแรงในครอบครัวระหว่างสามีภริยานั้นเป็นการทำร้ายร่างกายกันเกินกว่าขอบเขตของประมวลกฎหมายอาญามาตรา 391 หรือมาตรา 295 หรือมีการกระทำความผิดอาญาอย่างอื่นรวมอยู่ด้วย ก็จะทำสำนวนคดีเพิ่มเติมอีกหนึ่งสำนวน

ขั้นตอนที่สาม เฉพาะในสำนวนคดีกระทำความรุนแรงในครอบครัว ที่เป็นการทำร้ายร่างกายกันระหว่างสามีภริยาที่ไม่เกินขอบเขตของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 หรือ มาตรา 295 นี้ พนักงานอัยการจะถามความต้องการและความสมัครใจของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ว่าประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยในชั้นนี้หรือไม่ หากคู่ความต้องการพนักงานอัยการ โดย

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี เป็นดำเนินการไกล่เกลี่ยให้ โดยมีพนักงานอัยการ และคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ย ดังกล่าว แต่หากคู่กรณีไม่ประสงค์ที่จะให้ดำเนินการไกล่เกลี่ย พนักงานอัยการก็จะใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีตามปกติ โดยจะมีคำสั่งให้ฟ้องคดีหรือไม่ฟ้องคดีต่อไป

คำถามที่ 2 นอกจากวิธีการไกล่เกลี่ยแล้ว สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้ใช้หรือมีวิธีการอื่นใดในลักษณะเดียวกันอีกหรือไม่ ที่เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภริยา

คำตอบ พนักงานอัยการใช้เพียงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเท่านั้น ซึ่งมีความเห็นว่า ลักษณะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของพนักงานอัยการในคดีกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภริยาที่ การกระทำนั้นเป็นการทำร้ายร่างกายที่ไม่เกินขอบเขตตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 391 หรือ มาตรา 295 นั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอมความกันของคู่กรณีที่ เป็นไปตาม มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เท่านั้น ซึ่งหากเป็นการทำร้ายร่างกายในคดีอาญาทั่วไป ที่เป็นการผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 หรือ มาตรา 295 แล้ว จะไม่สามารถขอมความกันได้ ซึ่งการดำเนินการขอมความกันตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ จริงๆ แล้วเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ หรือวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกผิดและแสดงความรับผิดชอบในการกระทำของตน หรือที่ต้องการให้ผู้เสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาทั้งในด้านการรู้สึก จิตใจ รวมถึงด้านอื่นๆ เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ ความเข้าใจกันอันจะเป็นประโยชน์ในระยะยาวได้ต่อไป

คำถามที่ 3 หากในอนาคตมีการนำวิธีการหรือมาตรการพิเศษตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพื่อเบี่ยงเบนคดีความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภริยา ในชั้นสังคมของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ท่านมีความเห็นไปในทิศทางใด อย่างไรบ้าง

คำตอบ เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เป็นข้อเสนอที่ดีและมีทางที่จะปฏิบัติได้จริง เพราะจะช่วยให้ระบบการดำเนินคดีกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภริยาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มีคล่องตัวมากยิ่งขึ้น เป็นการใช้มาตรการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่เข้ามาเสริมกับกระบวนการที่เป็นอยู่ และยังเกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายอีกด้วย

ซึ่งในจุดนี้อาจเพิ่มมาตรการการตรวจสอบถ่วงดุล (Check And Balance) โดยการนำข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินการตามวิธีการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เสนอต่อผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกรณีอยู่ในเขตรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ส่วนในต่างจังหวัดก็ให้เสนอข้อตกลงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ได้ตามสมควร